■ سال بیست‌وششم ■ شماره ۷۳۳۷ ■ یکشنبه ■ ۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۹

ایران

صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
مدیرمسئول: مهدی شفیعی
سردبیر: جواد دلیری

تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰ نمابر: ۸۸۷۶۱۲۵۴ ارتباط مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵
پیامک: ۳۰۰۰۴۵۱۲۱۳ روابط عمومی / نشانی: تهران خیابان خرمشهر،شماره ۲۰۸
صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵ / امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰
چاپ: شرکت چاپ جام‌جم / سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی
سازمان آگهی‌های روزنامه ایران: دارنده گواهینامه ایزو ۹۰۰۱ از شرکت NISCERT
تهران خیابان خرمشهر شماره ۱۶ / پذیرش سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ (۰۲۱)
انتشارات مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران: ۵-۸۸۵۴۸۸۹۲
http://irannewspaper.ir

اذان ظهر ۱۳/۰۱ | اذان مغرب ۲۰/۱۳ | نیمه شب شرعی ۰۰/۱۴ | اذان صبح فردا ۴/۳۴ | طلوع آفتاب فردا ۶/۰۸

سخن روز

حضرت محمد(ص): هر کس از دسترنج خویش بخورد خداوند با نظر رحمت به او نگاه خواهد کرد و او را عذاب نمی کند.

بحارالأنوار(ط-بیروت) ج ۱۰۰، ص ۹، ح ۳۸

سالار عقیلی: همه ما مدیون شجریان هستیم

استاد شجریان اسطوره آواز ایران و صدای این مردم بوده و هستند و من و همه آنهایی که آواز می‌خوانیم مدیونشان هستیم و به نوعی باید خودمان را شاگرد ایشان بدانیم. امیدوارم حال ایشان بهتر شود تا باز از هنروالای ایشان استفاده کنیم.

از صحبت‌های این خواننده در کنسرت آنلاین اینستاگرام

شهرام گیل آبادی: بازگشایی سالن‌های تئاتر اشتباه است

زمان بازگشایی سالن‌های تئاتر هنوز به‌صورت رسمی اعلام نشده البته موضوع آن در فضاهای مختلف مطرح شده ولی در این خصوص با خانه تئاتر طرح موضوع و مسأله نشده است. بازگشایی سالن‌های تئاتر در شرایط فعلی کار اشتباهی است.

از گفت‌وگوی مدیرعامل «خانه تئاتر» با مهر

دعای روز نهم
ماه مبارک رمضان

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی فِیهِ نَصِیبا مِنْ رَحْمَتِکَ الْوَاسِعَهِ وَ اهْدِنِی فِیهِ لِبَرَاهِینِکَ السَّاطِعَهِ وَ خُذْ بِنَاصِیتِی إِلَی مَرْضَاتِکَ الْجَامِعَهِ بِمَحَبَّتِکَ یا أَمَلَ الْمُشْتَاقِینَ

خدایا برای من در این ماه بهره ای از رحمت گسترده ات قرار ده و به جانب دلایل درخشانت راهنمایی کن و به سوی خشنودی فراگیرت متوجه کن، به مهرت ای آرزوی مشتاقان.

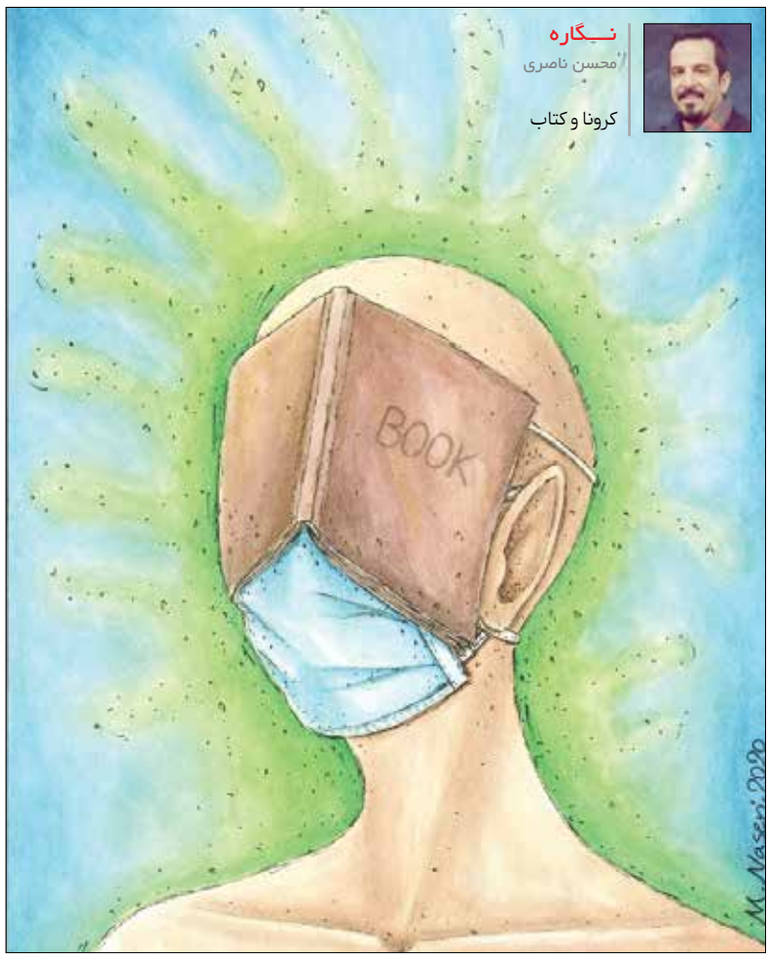

نگاره
محسن ناصری
کرونا و کتاب

شهروند مجازی
یگانه خدامی

هشتگ
 # بورس

بازار بورس روزهای پرشوری را پشت سر می‌گذارد. با رشد ۳۹ هزار واحدی؛ رکورد تاریخ بورس ایران شکسته شد و به شاخص ۹۱۷ هزار و ۲۱۵ واحد رسید. به‌دنبال این رشد خیلی‌ها برای خرید سهام و شرکت در این بازار اقدام کرده‌اند. کسانی که به قول بورسی‌ها ممکن است نابلد باشند و ضرر کنند. تحلیل شرایط این روزهای بازار بورس و پیش‌بینی آینده آن مسأله‌ای است که در شبکه‌های اجتماعی درباره‌اش زیاد می‌خوانیم: «تمام کسانی که سرمایه‌گذاری در بورس ایران را حماقت می‌دانستند، امروز دنبال آموختن روش‌های خرید و فروش سهام هستند. این نشان می‌دهد که بازار بورس مطمئن است فقط کمی سواد می‌طلبد!»، «-آیا بورس ایران حباب دارد؟ -بله -آیا این حباب دولتی است؟ -بله -آیا نباید در بورس سرمایه‌گذاری کرد؟ -در سرمایه‌گذاری اصطلاحی هست که می‌گویند Trend is your Friend؛ پس تا موقعی که بازاری سود می‌دهد باید ازش استفاده کرد، اما طوری معامله کرد که در زمان ترکیدن حباب بشه سریع خارج شد!»، «امروز صبح هم برای یه کاری رفتم دفتر پیشخوان، گویا ملت از پنج صبح تو صف نوبت بودن برای کد بورسی (احراز هویت). از بچه هفت ساله تا خانم شصت ساله!استرس گرفتم، یعنی فقط من جا موندم؟»، «سال‌هاست دارن میگن قیمت طلا و مسکن حبابه، حباب اون ترکیده که شما منتظرید حباب بورس بترکه؟»، «با این حجم سبزی بورس میشه یه مملکتو قرمه سبزی داد.»، «عمه زنگ زد گفت یه‌کم پول دارم بیا باهاشون تو بورس، سهام بخر (عمه شصت سال سن و سواد اول ابتدایی دارد).این قوی‌ترین سیگنال خروج از بازار هست برای آنان که می‌اندیشند.»، «ملت قبل کرونا هرجا صف بود بدون اطلاعی می‌رفت تو صف، الان به‌خاطر کرونا جایی صف نیست میاد تو بورس هرجا صف هست همون جا سفارش ثبت می‌کنه. خدا بخیر کنه»، «امیدوارم وقتی توی بورس اصلاح شروع میشه و همه صف فروش شدن این تحلیلگرهای نوظهور نگن کلاهبرداری شده».

کیم جونگ اون زنده است

ماجرا

بعد از سه هفته که رهبر کره شمالی دیده نمی‌شد و شایعاتی درباره مرگش منتشر می‌شد بالاخره در یک مکان عمومی حضور پیدا کرد و به افتتاح یک کارخانه تولید کود شیمیایی در «سانچون» رفت. بازدیدی که به شایعه‌ها پایان داد هرچند که بعضی‌ها همچنان به مشکوک بودن شرایط کره‌شمالی اشاره می‌کنند: «معمای غیب شدن کیم جونگ اون، شاید هیچ‌وقت فاش نشه ولی ترسی که در دل جهان و مردم کره‌شمالی افتاد، از یادها نمی‌ره. اون هم درست زمانی که تئوری یکی شدن دو کره داره خوب پیش می‌ره.»، «می‌بینم که سیمپسون‌ها پیش‌بینی شون غلط از آب در اومد! دیگه نباید بگین پیش‌بینی کرده بودن و فلان. کیم جونگ اون زنده هست و خواهرش هم به قدرت نرسید!»، «هیششکی مثل کیم جونگ اون نمی‌تونه دنیا رو مچل کنه.»، «میگن برای اولین بار در سه هفته گذشته کیم جونگ اون، رهبر کره شمالی در انظار عمومی دیده شده. فکر نکنم این اون باشه، اون قیافش با این خیلی فرق میکرد»، «نکته‌ای که در بازدید جدید کیم جونگ اون مطرحه اینکه، چرا بر خلاف آزمایشات راکتی قبل از کسالت، کسی در اطرافش ماسک استفاده نکرده! شاید مشکل کیم بیماری کرونا بوده و حالا به جهت مصونیتی که پیدا کرده بقیه حق ندارن در اطرافش ماسک بزنن. البته فواصل هنوز تا حدی رعایت شده است»، «الان داره به ریش کل کره زمین که دستشان انداخته بود می‌خنده!»، «یه احتمالی که تو ذهنم هست اینه که کیم جونگ اون عمداً انقد اعلام زنده بودن خودش رو به تعویق انداخته، چون به این واسطه می‌خواسته خائن‌ها و هسته‌های احتمالی اعتراضات برای تغییر حکومت رو شناسایی کنه.»، «الان یه سری تو کره‌شمالی دارن میگن این اون نیست. بدلشه»، «خب حالا بیاید درباره این توئیت بزنید که این رهبر کره‌شمالی نیستش و بدلشه».

در حاشیه روز جهانی آزادی مطبوعات

آزادی مطبوعات، در گرو رابطه نزدیک مخاطب و رسانه است

۱ یادداشت

علی‌اکبر قاضی‌زاده
روزنامه‌نگار

بی‌تردید آنچه امروز باید درباره آن به صراحت سخن گفت کم شدن اقبال رسانه‌های مکتوب نزد مخاطبان است و دوری آنها از این بخش را باید در چند مسأله که یکیش دغدغه و مسأله آزادی مطبوعات است جست‌وجو کرد. آزادی مطبوعات پروتکلی بود که سالیان دراز، در هر کشوری و قانونی وجود داشت و در نهایت مجمع عمومی سازمان ملل متحد ۲۰ دسامبر ۱۹۹۳ میلادی و در چهل و هشتمین اجلاس خود روز سوم ماه مه هر سال را به‌عنوان «روز جهانی آزادی مطبوعات» اعلام کرد. بخش مهمی از داستان کم‌شدن اقبال مخاطب مطبوعات، بی‌تردید گردن خود ما روزنامه‌نگاران است. بسیاری از ما کار خود را بلد نیستیم و تخصص لازم در این زمینه را نداریم و درست آموزش ندیده‌ایم و پرورده نشده‌ایم و از این بدتر، اصل تخصص را فراموش کرده‌ایم. به‌عقیده کسی مثل من که بازنشسته این حوزه و حرفه است، روزنامه‌نگاری حرفه‌ای ۲۴ ساعته است که دوسه‌ساعت کار پشت میز می‌طلبد آن‌هم برای پیاده و مستقر کردن آنچه در روزها و ساعت‌های گذشته، درباره‌اش تحقیق کرده‌ایم و مطلب و یادداشت برداشته‌ایم. متأسفانه به سمتی پیش رفته‌ایم که روزنامه‌نگاران ما اغلب به میرزا بنویس‌هایی تبدیل شده‌اند که از صندلی خود تکان نمی‌خورند و چند خبر از چند خبرگزاری برمی‌دارند و کنار هم، اسمش را تحلیل خبر می‌گذارند. یا منتظرند فلان مسئول و مدیر حرفی بزند و آن را منعکس کنند. چیزی که در این زمینه، لاغر و نابوده شده متأسفانه روحیه کشف و کنشگری است. برخی می‌گویند ورود فناوری‌های نوین و اینترنت و... باعث شده مردم نظر از مطبوعات کاغذی بگیرند و... با چنین چیزی کاملاً مخالفم و می‌توان کشورهایی را شاهد مثال آورد که اتفاقاً آنها به لحاظ فناوری‌های نوین و شبکه‌های مجازی و... از ما بسیار جلوتر و پیشرفته‌تر هستند اما مردم‌شان، همچنان مطبوعات کاغذی را دنبال می‌کنند و اهل کاغذ دست گرفتن هستند. نکته این‌جاست که طبیعی‌ست وقتی مردم پاسخ نیازهای خود را در رسانه‌ها نبینند دنبالش نمی‌روند، بابتش پول نمی‌دهند و وقتشان را پای رسانه‌های مکتوب نمی‌گذارند. متأسفانه سال‌های مدیدی‌ست که به جای تقویت مطبوعات، مدام مراقب بوده‌اند روزنامه‌نگار علیه جزء یا کلی از آن‌چه مطلوب نظر آن‌هاست ورود نکند. اتفاقاً همان چیزهایی که با وسواس روی آن نظارت شد درست همان چیزهایی بوده که مردم طالب دانستنش بودند. حالا به عقیده من مطبوعات از نیازهای مردم و مخاطبان تقریباً خالی شده و تبدیل شده‌اند به بنگاه‌هایی که مرتب باید به آنها پول تزریق کرد تا سرپا بمانند و چیزی منتشر کنند که کمترین ارتباطی با مردم دارد. قوانین جاری مربوط به مطبوعات باید بازنگری شود و ضروری است تا آنچنان دیر نشده است به فکر ده سال آینده باشیم. اطلاعات و آمار و ماده اولیه خبر و... نباید از مطبوعات، پنهان نگه‌داشته شود که چنین مسأله‌هایی باعث می‌شود به روزگار نه چندان مساعد و مناسب رسانه مبتلا شویم و پیش خود فکر کنیم که یادبودهایی مثل روز خبرنگار و آزادی مطبوعات حالتی تشریفاتی گرفته که از واقعیت‌های خود دور شده است. منظور ما از آزادی، بی‌بندوباری و شیوه اروپایی و امریکایی نیست، اما نگاه کنیم به کشورهایی مثل هند و پاکستان و اردن و بولیوی و برزیل و... پایان سخن اینکه همه گناه را نمی‌شود گردن فناوری‌های نوین گذاشت. مگر در دنیا همه روزنامه‌نگاری را کنار گذاشته‌اند. کشورهای بسیاری در دنیا، هنوز با مطبوعات زندگی می‌کنند و رسانه‌های ورزشی یا حوادث‌شان جزو پرفروش‌ترین رسانه‌های کاغذی‌شان هستند آیا ژاپن و کره مطبوعات خود را تعطیل کرده‌اند و همه چیز را آنلاین کرده‌اند. باید از فناوری استفاده کرد برای رشد بیشتر فضاهای کاغذی. نمی‌توان به‌همین راحتی با پاک‌کردن صورت مسأله، سنت کاغذ کتاب و روزنامه گرفتن را از مردم گرفت. آزادی مطبوعات، در گرو رابطه نزدیک مخاطب و رسانه است که تعریف می‌شود و اگر چنین رابطه نزدیک و متقابلی نباشد این پیکره هر روز لاغر و لاغرتر می‌شود و به سراشیب می‌رود.

مسئولان بدانند که نقد، براندازی نیست

۲ یادداشت

بهروز بهزادی
روزنامه نگار

کمتر کسی است که حداقل یک مرتبه‌ای این جمله مشهور را نشنیده باشد که: «مطبوعات رکن چهارم دموکراسی است.» بخش مهمی از عرصه رسانه که بنای آن حرکت جوامع به سوی دموکرات شدن هر چه بیشتر و از سویی نظارت بر عملکرد مسئولان و برنامه ریزان آنهاست. هرچند که مطبوعات کشورمان هنوز تا دستیابی به این میزان از اثرگذاری فاصله بسیاری دارند و دلیل آن هم ناگفته پیداست که به خط قرمزهایی بازمی گردد که گریبان فعالان این عرصه را گرفته است. طی چهل سال اخیر مطبوعات کشورمان فراز و نشیب بسیاری را پشت سرگذاشته، علی‌رغم آزادی قابل توجهی که رسانه‌های ایرانی در سال‌های ابتدایی پیروزی انقلاب از آن برخوردار شدند این اتفاق به مرور روندی نزولی پیدا کرد. نگاهی هرچند گذرا به تاریخ مطبوعات کشورمان در اواخر دهه پنجاه که مقارن با انقلاب شده کافی ست تا ببینید که روزنامه‌ها با تیراژهای میلیونی منتشر شده و محبوبیت بسیاری هم میان مردم یافته بودند. هرچند که برخورداری از آن سطح آزادی دائمی نبود و روزنامه‌نگاران رفته‌رفته با محدودیت‌های مختلفی روبه‌رو شدند؛ این روند بعد از تعطیلی یکباره تعداد قابل توجهی از روزنامه‌ها در دولت اصلاحات شدت بیشتری پیدا کرد تا به شرایط فعلی رسید. تردیدی نیست که رسانه و بویژه مطبوعات از چه قدرتی برخوردار است؛ اما مسأله مهمی که نباید فراموش کرد محدودیت‌هایی ست که مانع ارتباط آنان با مخاطبان می‌شود. اینکه اعتماد مردم ما به روزنامه‌های کشور کم شده است و در عوض متمایل به رسانه‌های آن سوی مرز شده‌اند اتفاق عجیبی نیست و به‌جهت وجود همین خط قرمزهاست. اغلب‌مان هنوز آن روزگاری که مردم قبل از خرید روزنامه مورد نظر خود از خیر خواندن تیتر روزنامه‌های چیده شده به روی دکه روزنامه فروشی‌ها هم نمی‌گذشتند را به یاد داریم. اما حالا کافی ست نگاهی به مطالب اغلب روزنامه‌ها داشته باشیم تا ببینیم که عمده تفاوت آنها تنها در تیترهاست وگرنه خود مطالب فرق چندانی با یکدیگر ندارند. من تقصیر این اتفاق را چندان متوجه اهالی مطبوعات نمی‌دانم؛ این شرایط و بی‌اعتماد شدن مردم در نتیجه فرهنگ اشتباهی ست که به امروز و دیروزمان هم محدود نمی‌شود. فقدان روحیه نقدپذیری، فرهنگ اشتباهی ست که از گذشته‌های دور گریبان‌مان را گرفته و محدود به امروز و دیروز هم نمی‌شود و غلبه چنین نگاهی بر تفکرات سیاستمداران هم منجر به پررنگ شدن هرچه بیشتر خط قرمزها شده است. ای کاش تا بیش از این فرصت برای بازگرداندن اعتماد مردم به مطبوعات از دست نرفته مسئولان قدرت تحمل نقدپذیری خود را بالاتر ببرند و بفهمند که نقد به معنای براندازی نیست. اینکه کشور همسایه دست به راه‌اندازی شبکه‌ای فارسی زبان با بودجه‌ای آنچنانی زده که از سر دلسوزی برای من و شمای ایرانی نیست؛ اگر از این اندک زمان باقی هم استفاده نکنیم آنان جریان خبری را به نفع خود هدایت می‌کنند. تحت تأثیر محدودیت‌های پیش روی مطبوعات و از سویی شرایط نابسامانی که بر اقتصاد نشریات سایه افکنده روزنامه نگاران کشورمان با کمترین میزان حقوق کار می‌کنند و همین شده که اغلب آنها به ناچار چند شغله شده‌اند و قادر به صرف زمان کافی برای انتشار مطالب خود نیستند. سازندگی مملکت در گرو آزادی کامل مطبوعات است. با وجود آنکه برای مدیران مطبوعات ما نه از نظر مالی و نه از نظر ایده رمق چندانی باقی نمانده اما من به‌عنوان فردی که سال‌های بسیاری از عمرش در این عرصه صرف شده هنوز ناامید نشده‌ام. حتی در همین شرایط نابسامان فعلی مطبوعات هنوز امید بسیاری به روزنامه نگاران با استعدادی دارم که در نشریات مختلف مشغول فعالیت هستند؛ جوانان علاقه‌مندی که تردید ندارم اگر دست و پای آنان را نبندند چیزی کمتر از روزنامه نگاران مشهور جهانی ندارند و می‌دانم که برخلاف همه گفته‌های ناامیدانه بالاخره شرایط رو به بهبودی می‌رود. مسئولان مطبوعات را به حال خود بگذارند، دست از برخی محدودیت‌ها بردارند و اجازه بدهند که روزنامه‌ها و دیگر نشریات چاپی‌مان در رقابت با یکدیگر برای بازگرداندن اعتماد به مردم تلاش کنند؛ هر چند که خواه ناخواه برخی از روزنامه‌ها ورشکست خواهند شد اما حداقل عرصه روزنامه نگاری‌مان به مرور به سوی مسیری خواهد رفت که برای کشور سازندگی به‌دنبال خواهد داشت.

روزنامه‌نگاری را سیاسی نکنیم

۳ یادداشت

محمد بلوری
روزنامه نگار

مشکلات مطبوعات ما بسیار و متفاوت با فضاهای رسانه‌ای و دیگر روزنامه‌های خارج از ایران است. متأسفانه روزنامه‌های ایران بعد از انقلاب با عدم اقبال مردمی روبه‌رو شدند و این بی‌اقبالی بی‌تأثیر از وجود نگاه‌های سیاسی نبوده است. یک تعداد سیاسیون که به جناح‌های مختلف وابسته هستند به‌خاطر مسائل حزبی و جناحی خود از امتیاز این روزنامه‌ها استفاده کرده و می‌کنند با این حساب روزنامه‌ای که با گرایش‌های سیاسی منتشر شود روزنامه پابلیک یا مردمی نخواهد بود. نکته دیگر این است مطالب روزنامه‌ها یک روز قبل از انتشار تهیه می‌شود و در واقع مطالب روز قبل بوده که تازگی برای خواننده نخواهد داشت، این در حالی است که سابق روزنامه‌ها ساعت ۲ بعدازظهر و با انتشار آخرین خبرها روی کیوسک روزنامه‌فروشی‌ها قرار می‌گرفت و برای مخاطبان مطبوعات و مردم جاذبه بسیاری داشت. آن زمان حتی اگر اتفاق مهمی در جهان رخ می‌داد به‌صورت فوق‌العاده یا چاپ دوم منتشر می‌شد یعنی شبانه کار می‌کردیم تا صبح زود این اخبار به‌دست مردم برسد تا در جریان آخرین اتفاقات روز قرار بگیرند و بعد از آن هم این فعالیت‌ها ادامه داشت تا دیگر اخبار روز پیش از ساعت ۲ آماده انتشار باشد اما در حال حاضر همان‌طور که اشاره کردم این‌گونه نیست. نکته دیگر توجه مردم به شبکه‌های ماهواره‌ای است که سبب شده به اصل و اساس خبر توجهی نشود. اینکه می‌گویند شبکه‌های ماهواره‌ای یا فضای مجازی رقیب مطبوعات هستند برای من غیرقابل پذیرش است چرا که روزنامه‌ها مشخصه‌های خاص خود را دارند. موضوع دیگر رقابت در بین روزنامه‌ها است. من بر این نظرم که اساس پیشرفت روزنامه و روزنامه‌نگاری نخست تجربه و دیگر رقابت است. اوایل انقلاب با جمعیتی حدوداً ۳۵ میلیون نفر و شرایطی که برای مطبوعات وجود داشت روزنامه‌های اطلاعات و کیهان ۲۵۰ هزار تیراژ داشتند. بنابراین رعایت اصول روزنامه‌نگاری و به دور بودن از عناوین سیاسی و جناحی سبب می‌شود روزنامه‌ها مخاطب و جذابیت بیشتری داشته باشند.نکته دیگر توجه به محتوا و تولید است که متأسفانه در اغلب روزنامه‌های کشور ما توجه و رعایت نمی‌شود و خبرنگاران با جست‌وجو در سایت‌های خبری که مربوط به روز قبل است به انتشار اخباری دست می‌زنند که چندان تازگی و جذابیتی برای مخاطب ندارد. بنابراین تأکید من این است روزنامه‌ها باید به‌صورت روزانه منتشر شوند.

نکته دیگر توجه به حقوق و مزایای خبرنگاران است تا با فراغ خاطر بیشتری به‌کار خود بپردازند و به آینده کاری خود امیدوار باشند و در این باره بهتر است انجمن صنفی روزنامه‌نگاران تشکیل شود، انجمنی که همه خبرنگاران را در بر بگیرد و بدون نگاه به مسائل صنفی و سیاسی به فعالیت خود بپردازد، نکته مهم‌تر این است که این انجمن باید دارای شورای داوری باشد تا به اختلاف بین کارفرما (مدیر روزنامه) با خبرنگار رسیدگی شود، علاوه بر آن صندوق بیکاری هم برای روزنامه‌نگاران ایجاد شود و این وظیفه انجمن صنفی روزنامه‌نگاران است.

ماه مهمانی خدا-۹

دو واجب فراموش شده

رمضان المبارک

حجت الاسلام والمسلمین محسن قرائتی

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينَ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَ الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (توبه، ۶۰)

همانا صدقات (زکات)، برای نیازمندان ودرماندگان و کارگزاران زکات و جلب دل‌ها و آزادی بردگان و ادای بدهی بدهکاران و در راه خدا و درراه‌مانده است، این دستور، فرمانی است از جانب خدا و خداوند، دانا و حکیم است.

■ زکات

در قرآن، معمولاً پس از فرمان نماز، زکات آمده و هیچ یک از واجبات دین، این گونه مقارن نماز قرار نگرفته است: «یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة». طبق روایات، شرط قبولی کارها در نزد خدا، قبولی نماز است: «اِن قُبِلت قُبِل ماسواها» و شرط قبولی نماز، پرداخت زکات شمرده شده است. بر این اساس، رابطه با خدا، بدون رابطه با خلق کافی نیست.

قرآن می فرماید: خداوند برای نیازمندان، حقی در اموال اغنیا قرار داده است: «وَفِی أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ» و در روایات آمده است: اگر مردم حقوق فقرا را پرداخت می کردند و زکات می‌دادند، فقیری در جامعه نبود.

قانون زکات، به معنای تمایل اسلام به وجود قشر فقیر نیست، بلکه راه حلی برای یک واقعیت خارجی است. چه بسا افراد بی نیاز هم با پدیده‌هایی چون بیماری، سرقت، آتش‌سوزی، تصادف و جنگ مواجه می‌شوند و در نظام اسلامی باید بودجه‌ای برای تأمین اجتماعی همه اقشار جامعه فراهم باشد. زکات، عامل تعدیل ثروت است، فاصله طبقاتی را کاسته، روح سخاوت را در انسان زنده ساخته، و از دنیاطلبی و بخل می‌کاهد. حکم زکات در مکه نازل شد، اما به‌علت کمی مسلمانان و اندک بودن پول زکات، مردم خودشان می‌پرداختند. پس از تشکیل حکومت اسلامی در مدینه، گرفتن زکات از مردم و واریز کردن آن به بیت‌المال و تمرکز آن توسط حاکم اسلامی مطرح شد: «خذ من أموالهم صدقة».

زکات مخصوص اسلام نیست، بلکه در ادیان پیشین نیز بوده است. حضرت عیسی در گهواره به سخن آمد و گفت: «أوصانی بالصلاةِ و الزّکاة» و حضرت موسی خطاب به بنی اسرائیل فرمود: «اقیموا الصلاة واٰتُوا الزّکاة». درباره عموم پیامبران در قرآن می‌خوانیم: «وجعلناهم أئمّةً یهدون بامرنا و أوحینا الیهم فعلَ الخیراتِ واقامَ الصلاة وایتاء الزکاة».

■ خمس

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَیْءٍ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِی الْقُرْبَی وَالْیَتَامَی وَالْمَسَاکِینِ وَابْنِ السَّبِیلِ إِنْ کُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ ... (انفال، ۴۱)

خمس، یکی دیگر از واجبات مالی اسلام است که بر اساس آیه فوق، ابتدا بر غنایم جنگی مقرر شد و مجاهدان میدان جنگ، ملزم شدند یک پنجم ارزش غنیمت را به رسول خدا که حاکم جامعه اسلامی بود، پرداخت کنند. اما بر اساس روایات از اهل بیت علیهم السلام، اختصاص به آن نیافت و هرگونه کسب و کار و تجارت را شامل شد. البته پس از کسر هزینه‌های طبیعی یکسال، آنچه مازاد بیاید، مشمول خمس است، نه اصل درآمد.

دستم را رها مکن

زمزمه‌ها

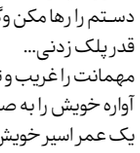

سید حبیب حبیب‌پور

ای صاحب تمام پیدا شدن‌ها!
ای پروردگار همه پیوندها!
ای پژواک فراوان نزدیکی‌ها!
این غنچه جز به لبخند تو نمی‌شکفد
پس بخند!
این سرگشته جز پناهگاه آرام و امن تو
جایی نمی‌داند پس پناهی!
این پرنده جز آشیانه نگاه تو نمی‌شناسد
پس نشانه‌ای!
این بنده، تو را جز به آمرزش
نمی‌شناسد پس باز هم بنده نوازی
کن...
تو آن قدر مهربانی که اندازه ندارد و آن قدر کریمی که حدی
برای آن نمی‌یابم.
تو همه مهری. می‌گریزم از تو به تو. همانند فرار کودکی ناسپاس
به دامان مادر که او مهربان است. اما تو کجا و او کجا؟...
تو آنقدر با من «تا»کرده‌ای که تصور می‌کنم ندیده‌ای. آنقدر
رسوایم نکرده‌ای که گمان می‌برم نشنیده‌ای و آنقدر چشم
پوشیده‌ای که بی‌حیا شده‌ام.
ای نزدیک مثل نفس!
ای آشنا مثل سلام!
دستم را رها مکن می‌ترسم لحظه‌ای غفلت یک عمر حسرت را
به‌دنبال داشته باشد.
اگر دستم را رها کنی گم خواهم شد مثل قاصدک‌هایی که بادهای
سخت آنها را در هوا آواره می‌کنند. می‌چرخند و می‌چرخند و
هیچ‌کس برایشان دلتنگ نمی‌شود.
اگر دستم را رها کنی غریب می‌شوم و هیچ‌کس به آشنایی‌ام
نمی‌آید.
اگر رهایم کنی تنها می‌شوم مثل درختی سوخته در کویری
برهوت. مثل مسافری که از قافله جدا شده است. مثل کودکی که
مادر را گم کرده باشد.
دستم را رها مکن وگرنه گم می‌شوم. دستم را رها مکن حتی به
قدر پلک زدنی...
مهمانت را غریب و تنها مگذار
آواره خویش را به صحرا مگذار
یک عمر اسیر خویش بودم دیگر
یک لحظه مرا به خویشتن وا مگذار

عکس نوشت

اسپانیا از جمله کشورها در جهان است که بشدت تحت تأثیر شیوع ویروس کرونا قرار گرفت و از نظر آمار مرگ و میر دومین کشور پس از امریکا شد. این کشور پس از پشت سر گذاشتن روزهای سخت کم کم به شرایط عادی بازمی گردد. هفته گذشته اجازه خروج کودکان زیر ۱۴ سال از قرنطینه ۶ هفتگی خانگی باعث ثبت تصاویر جالبی از حضور کودکان در خیابان شد که در رسانه‌های مختلف بازتاب داشت. حالا تصویری متعلق به بیماران بهبود یافته از کرونا با ماسک‌های نقاشی شده در مادرید توجه‌ها را جلب کرده است. این عکس مقابل بیمارستان موقتی ثبت شده که با بهبود شرایط تعطیل شده است. منبع: گاردین